

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب
(گرایش ادبیات عربی)

بررسی ویژگی‌های محتوایی و اسلوبی ادبیات کودکان در آثار نبیل سلیمان سلیمان خلف

پوران رضایی

استاد راهنما:

دکتر کبری روشنفکر

اردیبهشت ۱۳۹۰

الله اعلم

نایبیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای خانم پورن رضایی
 تحت عنوان « بررسی و مقایسه واسطه‌های ارتباطی در آمار بئیل سلیمان سلیمان حلف
 را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می‌کنند.

اعضا	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیأت داوران
		خانم دکتر کبری دوستم نظر	۱- استاد راهنما
		آقای دکتر عیسی متی زاده	۲- استاد مشاور
			۲- استاد مشاور
		آقای دکتر حلیل پریانی	۲- استاد ناظر
		آقای دکتر مصطفی رحمان دوست	۵- استاد ناظر
			۶- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی

آئین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیت های علمی پژوهشی دانشگاه است. بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به دفتر "دفتر نشر آثار علمی" دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:

"کتاب حاضر، حاصلنگارنده در رشته است که در سال..... در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی، مشاوره..... از آن دفاع شده است.

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به "دفتر نشر آثار علمی" دانشگاه اهداء کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تادیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت های بهای خسارت، دانشگاه مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند، به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب پوران رضایی دانشجوی رشته زبان و ادبیات عرب منقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

پوران رضایی

تاریخ و امضا: ۹۰/۱۲/۵

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عنوان پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، مورد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حق وقف معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و یا تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجوی مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب و یا نرم افزار و یا آثار ویژه (انرژی هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه، عم از دانشکده‌ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده‌ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آیین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته‌ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۱/۱۹ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۱/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

دایرجانب پوران رضایی دانشجوی رشته زبان و ادبیات عرب ورودی سال تحصیلی ۸۷ مقطع ارشد دانشکده علوم انسانی متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه/ رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آیین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هرگونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله براساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هرگونه اعتراض را از خود سلب نمودم.

امضاء:
تاریخ ۱۳۸۵/۱/۲۳
پوران رضایی

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب
(گرایش ادبیات عربی)

بررسی ویژگی‌های محتوایی و اسلوبی ادبیات کودکان در آثار نبیل سلیمان سلیمان خلف

پوران رضایی

استاد راهنما:

دکتر کبری روشنفکر

استاد مشاور:

دکتر عیسی متقی زاده

اردیبهشت ۱۳۹۰

تقدیم به

پدر و مادر عزیزم

**و به تمام بچه‌های دستفروش که در عمرشان حتی یک کتاب شعر رنگین هم نداشتند اما
زندگی شان، خود یک کتاب شعر غمگین است.**

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ

دشوار می‌یابم که سپاس‌گزاری، پاسخی به تمام مهربانی‌ها و شکیبایی‌های همه دست اندر کاران باشد.

سپاس بی‌پایان خداوند منان را که مرا به راه علم و دانش رهنمون ساخت و الطاف بی‌پایان خویش را در این راه نصیبم نمود. به پایان رساندن این تحقیق را مدیون مساعدت‌های افراد زیادی هستم که با اهدای صمیمانه‌ترین سپاس‌ها، از زحمات آن‌ها قدردانی می‌کنم. استادان مهربانی که از نسل علم، دانش، تعهد، محبت، دوستی و جدیت بودند؛ استاد راهنمای دلسوزم سرکار خانم دکتر کبری روشنفکر که تا ابد مرا بدهکار محبت‌ها خودشان کرد و سطر سطر نوشته‌ها را خواند و برایشان حاشیه نوشت. سپاس بسیار نثار استاد مشاور مهربانم، جناب آقای دکتر عیسی متقی‌زاده که در محضرش ادب درس و ادب نفس آموختم.

و آقای دکتر خلیل پروینی که همیشه خشنودم از اینکه فرصتی شد در محضر شان زانوی شاگردی بر زمین کوبم.

و سپاس از تمام کسانی که باران سخاوت‌شان بر کویر جهل و نادانی‌ام بارید و یاس‌های روشن دانایی را بارور کرد.

در مسیر راه عده‌ای از استادان ارجمند با راهنمایی و مساعدت‌های فکری و علمی راه را برایم هموارتر نمودند که به حکم حق شناسی لازم است از جناب دکتر نبیل خلف که به صورت مکاتبه‌ای همفکری و مساعدت کردند و آقای مصطفی رحماندوست که بزرگوارانه مرا پذیرفتند و راهنمودهای سازنده‌ای عنایت فرمودند، تشکر کنم.

چکیده:

نظام فکری هر انسانی از کودکی بنا می‌شود و ادبیات کودک در پی‌ریزی این شالوده ذهنی و رشد و باروری آن نقش مهمی دارد.

این نوع ادبیات اگر چه دارای سابقه‌ای طولانی است. نگاه علمی به آن پس از قرن‌ها صورت پذیرفت. ادبیات کودکان از نیمه دوم قرن 19 حرکت روبه رشد خود را در سرزمین‌های عربی آغاز کرده است. در میان کشورهای عربی مصر از پیشگامان عرصه ادبیات کودکان می‌باشد که هم در حوزه نظری و هم در عمل آثار ارزنده‌ای عرضه نموده است.

نبیل سلیمان سلیمان خلف متولد 1947 نویسنده معاصر مصری با نوشتن بیش از 20 کتاب برای کودکان در موضوع نمایش‌نامه، رمان و حکایات تلاش دارد تا در عرصه ادبیات کودکان گامی نو و موثر بردارد. وی سهمی انکار ناپذیر در گسترش حوزه ادبیات کودکان مصر دارد.

پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی برآن است جایگاه و ویژگی‌های سبکی و محتوایی نبیل خلف را با اتکاء بر داستان‌ها و نمایش‌نامه‌هایی که برای کودکان به نگارش در آورده است، بررسی نماید. نتایج به دست آمده در این پژوهش حاکی از آن است که نویسنده به طرح کمبودهای عاطفی کودکان در خانواده‌های مصری و پرورش عقلانیت کودک با طرح یکسری از سوالات وی را برای ورود به جامعه یاری می‌کند. از آن جایی که داستان‌ها و نمایش‌نامه‌ها برای کودکان نوشته شده است؛ نویسنده از زبان کودکان و با توجه به ظرفیت‌های زبانی کودکان می‌نویسد به عبارت دیگر بیانی قابل فهم و ساده دارد. نویسنده از خلال طرح شخصیت‌های داستان به دنبال تحقق صحیح هدف‌های تربیتی، اجتماعی و آموزشی در نسل نوپای مصر است.

واژگان کلیدی: مصر، ادبیات معاصر، ادبیات کودکان، نبیل سلیمان سلیمان خلف

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل نخست - مقدمه کلیات، مفاهیم، تعاریف.

2	1-1- مقدمه
3	2-2- تعریف مسأله و بیان سوال‌های اصلی تحقیق
6	3-1- فرضیه‌ها
7	4-1- پیشینه تحقیق
11	5-1- اهداف تحقیق
11	6-1- مفاهیم و تعاریف
11	1-6-1- تعریف ادبیات و ادبیات کودکان
13	7-1- روش انجام تحقیق
14	8-1- چارچوب تحقیق

فصل دوم

مبانی ادبیات کودکان

17	1-1- مراحل کودکی
17	2-2- تعریف ادبیات و ادبیات کودکان
21	1-2-2- ارتباط ادبیات کودکان با ادبیات میهنی
23	2-2-2- ارتباط ادبیات کودکان و صلح جهانی
24	2-3- اهمیت توجه به ادبیات کودکان
25	2-4- اهداف و اصول ادبیات کودکان
27	2-5- کاربرد ادبیات کودک در زندگی کودکان
28	2-6- ضرورت نقد ادبیات کودکان
29	2-7- ملاک ارزشیابی کتاب‌های کودکان
30	2-8- کیفیت تصویر پردازی در کتاب کودکان
32	2-9- کیفیت زبان و بیان و معیارهای فنی
32	2-10- مبانی سیاسی ادبیات کودکان
34	2-11- انواع ادبیات کودکان
38	2-11-1- داستان کودکان

- 43.....1-11-2-نماد گرایی در داستان کودکان.....
- 44.....2-11-2-نمایش نامه.....
- 45.....3-11-2-اپرا.....
- 46.....4-11-2-افسانه.....
- 46.....5-11-2-کتاب‌های غیر داستانی.....
- 47.....6-11-2-شعر کودک.....
- 49.....7-11-2-لالایی.....
- 50.....8-11-2-متل.....
- 50.....12-2-سیری در ادبیات کودکان با نگاهی به ادبیات کودکان مصر.....

فصل سوم

نبیل خلف و ادبیات کودکان

- 71.....1-3-برگی از زندگی نبیل خلف.....
- 72.....1-1-3-نبیل خلف از نگاه دیگران.....
- 74.....2-3-داستان‌ها و نمایش نامه‌های نبیل خلف.....
- 75.....1-2-3-داستان((وطنی)).....
- 76.....2-2-3-داستان((أم مازن)).....
- 77.....3-2-3-داستان((کوکب میکی)).....
- 78.....4-2-3-داستان((ثورة الشطرنج)).....
- 80.....5-2-3-نمایش نامه((آه یا عجر)).....
- 83.....6-2-3-نمایش نامه((وطن الجنون)).....
- 85.....7-2-3-نمایش نامه((خرگوش و عقرب و فیل)).....

فصل چهارم

تحلیل محتوایی و اسلوبی دو اثر نویسنده

- 91.....مقدمه.....
- 95.....1-4-داستان، شاپرک قرمز((فراشة الاميرة الحمراء)).....
- 97.....1-1-4-اسلوب نگارش نبیل خلف در داستان شاپرک قرمز.....
- 100.....1-1-1-4-ساحت زبانی:.....
- 101.....2-1-1-4-شخصیت و شخصیت‌پردازی در داستان شاپرک قرمز.....
- 110.....3-1-1-4-پیرنگ.....
- 112.....4-1-1-4-موضوع.....
- 114.....5-1-1-4-زاویه دید.....
- 116.....6-1-1-4-برخی دیگر از ویژگی‌های هنری اثر.....
- 118.....2-1-4-تحلیل محتوا.....

120.....	1-2-1-4- مضمون (درون مایه) داستان شاپرک قرمز
122.....	2-2-1-4- مضمون طبیعت گرا.
122.....	3-2-1-4- مضمون آموزشی علمی
123.....	4-2-1-4- مضامین تربیتی اخلاقی
125.....	5-2-1-4- مضمون سرگرم کننده
126.....	2-4- نمایش نامه انقلاب کودکان (ثورة الاطفال)
127.....	1-2-4- خلاصه نمایش نامه
131.....	2-2-4- طرح نمایشی
132.....	3-2-4- شخصیت پردازی
136.....	4-2-4- گفت و گو:
137.....	5-2-4- زمان و مکان
138.....	6-2-4- زبان اثر
140.....	7-2-4- مضمون
141.....	1-7-2-4- مضمون اجتماعی
142.....	2-7-2-4- مضمون طبیعت گرا.
142.....	3-7-2-4- مضمون آموزشی
144.....	- نتیجه گیری و پیشنهادات

-فهرست منابع

- گزیده متن به عربی.

-چکیده انگلیسی.

فصل نخست

مقدمه کلیات، مفاهیم، تعاریف

1-1-مقدمه

ادبیات به عنوان منعکس‌کننده‌ی عواطف، احساسات، اندیشه‌ها و مضامین گوناگون، دارای اشکال مختلفی است. ادبیات کودک، یکی از شاخه‌های ادبیات هر قومی محسوب می‌شود که به فراخور توجه آن قوم به ادبیات کودک، در کشورهای مختلف از میزان استقبال متفاوتی برخوردار است. این نوع ادبی، در نیمه دوم قرن نوزدهم در کشورهای عربی پیشرفت رو به رشد خود را آغاز کرد، در حالی که کشورهای غربی از اواخر قرن هفدهم کم و بیش به ادبیات کودک توجه داشتند. از انواع ادبی برای کودکان می‌توان به داستان، شعر، نمایش‌نامه، افسانه، کتاب‌های علمی اشاره کرد. داستانی که برای کودک نوشته می‌شود نقش بسیار مهمی در تکوین شخصیت کودک دارد. از طریق خواندن قصه‌ها و داستان‌های خوب، کودک به بسیاری از ارزش‌های اخلاقی پی می‌برد. شجاعت، نوع دوستی، امیدواری، آزادی، طرفداری از حق و حقیقت و استقامت در مقابل زور و ستم ارزش‌هایی هستند که هسته مرکزی بسیاری از قصه‌ها و داستان‌های کودکان را شکل می‌دهند. و این مسئله مهارت‌های شناختی، عاطفی و اجتماعی را در کودکان توسعه می‌دهد. زمانی که برای کودک کتابی متناسب با سنش خوانده می‌شود، در ذهن او همانندسازی صورت می‌گیرد. این عامل باعث توسعه مهارت‌های اجتماعی کودک می‌گردد. بنابراین شناساندن نویسنده موفق در حوزه ادبیات کودک، در انتخاب کتاب خوب به کودک کمک می‌کند. در این پایان نامه تلاش شده است تا با معرفی نبیل خلف، ادیب مصری و بررسی اسلوبی و محتوایی آثارش، زمینه را جهت پدید آمدن تحقیقات بیشتر در حوزه ادبیات کودکان عربی فراهم کنیم.

1-2- تعریف مسأله و بیان سوال‌های اصلی تحقیق

ادبیات کودک، عبارت است از تلاشی هنرمندانه در قالب کلام، برای هدایت کودک به سوی رشد، با زبان و شیوه‌ای مناسب و در خور فهم او. ادبیات، کودک را، پرورش می‌دهد و باعث مسرت خاطر، گستره‌ی تخیل و قوت تصور او می‌شود و نیز نیروی ابتکار و ابداع به او می‌بخشد. داستان‌ها و اشعاری که کودکان می‌خوانند و می‌شنوند اثری عمیق در فکر و روحیه‌ی آنان می‌گذارد و ایشان را برای رویارویی با مسائل و معاشرت با دیگران آماده می‌سازد و نیز در درک مشکلات زندگی، آنان را یاری می‌کند.

ادبیات کودک شاخه‌ای نازک از درخت تناور فرهنگ و ادبیات هر ملتی است و به مجموعه آثار و نوشته‌هایی (کتاب و مقالات) گفته می‌شود که به وسیله نویسندگان متخصص برای مطالعه آزاد کودکان تهیه می‌شود و در همه آن‌ها ذوق و سطح رشد و نضج کودکان مورد توجه است.¹ "بنفشه حجازی" نیز در کتاب ادبیات کودکان: ویژگی‌ها و جنبه‌ها می‌نویسد: «هرآنچه افسانه، شرح حال، مطالب علمی و... که خارج از برنامه درسی و آموزش مستقیم، هنرمندانه نوشته و تنظیم شود، ادبیات کودکان خواننده می‌شود»².

به طور کلی، مهم‌ترین هدف‌های ادبیات کودکان در این موارد خلاصه می‌گردد: «برانگیختن ذوق و علاقه در کودکان، آشنایی با مسائل گوناگون زندگی، سود بخشی اوقات فراغت، شکوفایی استعداد-های ذهنی، آشنایی با جهان و فرهنگ‌های مختلف، آماده کردن کودک برای شناخت، دوست داشتن و ساختن محیط، ایجاد احترام به اصالت انسانی، میل به اعتلای مداوم، و ایجاد عادت به مطالعه»³.
بررسی و تحلیل ادبیات کودکان از منظر ادبی، ضروری است، زیرا اساس نظام فکری هر انسانی، بی شک از کودکی وی بنا می‌شود و شالوده ذهنی وی در این برهه شکل می‌گیرد.

1. علی اکبر شعاری نژاد، 1372، اصول ادبیات کودکان. چاپ دوازدهم، تهران: موسسه مطبوعاتی سروش، ص 29

2. بنفشه. حجازی، 1379، ادبیات کودکان و نوجوانان ویژگی‌ها و جنبه‌ها. چاپ سوم، تهران: انتشارات روشنگران مطالعات زنان. ص 19

3. علی اکبر شعاری نژاد، پیشین، ص 29

ادبیات کودک در حقیقت پهنه‌ای است که نیازهای عاطفی، روانی و شناختی کودک را برطرف می‌سازد. قصه‌ها، داستان‌ها، افسانه‌ها، شعر و مطالبی از این قبیل نیازهای روانی و عاطفی کودک را تامین می‌کنند. با توجه به موارد فوق، می‌توان به نقش و اهمیت کتاب‌های داستانی در رشد تفکر و شخصیت کودک و پرورش استعدادهای او پی برد، چرا که داستان و قصه نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری شخصیت کودک دارد.

ادبیات عرب در قدیم گونه ادبی مختص به کودکان را نداشت. هرچند کودک، موضوعی برای کارهای ادبی قرار می‌گرفت. صحبت از ادبیات کودکان، از نیمه دوم قرن نوزدهم در سرزمین‌های عربی شروع شد. در کشور مصر "کامل الکیلانی" (قاهره 1897-1959) اولین کسی بود که در زمینه ادبیات کودک قصه نوشت و 250 اثر تالیفی و ترجمه‌ای در حوزه ادبیات کودک از او به جا مانده است¹. از آنجایی که مصر در حوزه ادبیات کودک پیشگام بوده است در این پژوهش به بررسی آثار "نبیل خلف" شاعر و نویسند معاصر مصری پرداخته می‌شود. "نبیل سلیمان سلیمان خلف" متولد 1947 شاعر و نویسنده و نمایش‌نامه‌نویس معاصر با نوشتن بیش از 20 کتاب برای کودکان در موضوع نمایش نامه، رمان و حکایات تلاش دارد تا در عرصه ادبیات کودکان گامی نو و موثر بردارد. قابل ذکر است که اشعار وی در حیظه بزرگسالان است. از جمله آثار وی:

نمایش نامه "الأم الحشبية" (مادر چوبی) عام 1999

نمایش نامه "ثورة الاطفال" (انقلاب کودکان)

نمایش نامه (خرگوش و عقرب و فیل) سال 2002

1. مفتاح محمد دیاب، ۱۹۸۵، مقدمة فی ادب الاطفال، طرابلس: الجماهيرية الليبية الشعبية الاشتراكية، ص ۱۲۱.

داستان " فراشة الأميرة الحمراء " (شاپرک قرمز رنگ) سال 2000

« حکایت " جبل الصلصال " (کوه سفالی) سال 2003

« دیوان شعر " الولد الرسام " (کودک نقاش) 2002

« « دیوان شعر " الأمير الصغير " (پادشاه کوچک) 2001

ونمایش نامه "کوکب میکی" (ستاره میکی) می باشد.

"کوکب میکی" برنده بهترین داستان و 7 جایزه دیگر در کنفرانس نمایش کودک عربی در اردن سال 2003 شده است و از اتحاد الکتاب بدمشق (انجمن نویسندگان سوریه) جایزه اول ادبیات کودک در سال 2003 دریافت کرده است. "نبیل خلف" عضو شورای تخصصی میهن (المجالس القومية المتخصصة) و عضو اتحاد الکتاب می باشد، و دو اثر از وی "الأم الحشبية"، "سمكة الشمس" به زبان آلمانی ترجمه شده و در مدارس ابتدایی آلمان تدریس می شود.¹ تلاش نویسنده بر این است که قومیت مصری را در خلال آثارش برای کودکان به تصویر بکشد. با توجه به انگیزش خواسته ای قومی، در گستره جهانی شدن و دامن زدن به منابع قومی ناسیونالیسم چنین به نظر می رسد که در دهه اخیر کلیه کشورها به نحوی با این مسئله مواجه خواهند شد از آنجا که قومیت یکی از شاخص های عمده در شناخت ظرفیت طبیعی ادبیات هر کشور است، مصر هم از این مفهوم بی نیاز نیست. "نبیل خلف" تلاش دارد فرهنگ و هویت ملتش را در ذهن کودکان نهادینه کند. وی جهانی شدن را برای هر جامعه ای که خواهان پیشرفت شهروندانش است لازم می داند، ولی با مقوله جهانی سازی به عنوان طرحی که توسط کشورهای ثروتمند در رأس آنها آمریکا در جهت ادامه سلطه اقتصادی و فرهنگی و سیاسی خود بر کشورهای دیگر جهان تدوین کرده است مخالف می باشد.

جهانی شدن یک پروسه و جهانی سازی یک پروژه است

1. محمد الکفراوی، 2010/4/8 شماره 2125 مصری الیوم

سوالات:

- 1- دیدگاه حاکم بر ادبیات کودکان در مصر چیست؟
- 2- مهم‌ترین منابع تاثیرگذار بر ادبیات کودکان در آثار نبیل خلف کدامند؟
- 3- مهم‌ترین درونمایه‌های ادبیات کودکان در آثار نبیل خلف کدامند؟
- 4- مهم‌ترین ویژگی‌های هنری ادبیات کودکان در آثار نبیل خلف کدامند؟
- 5- انواع ادبی متداول در ادبیات کودکان کدامند و نبیل خلف به کدامیک گرایش دارد؟

1-3- فرضیه‌ها/پیش فرض‌ها

- 1- در زمینه ادبیات کودکان در مصر دو دیدگاه وجود دارد، دیدگاهی که به عقل کودک احترام می‌گذارد و همگام با پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیکی پیش می‌رود و دیدگاهی که فقط جنبه سرگرم کردن کودک را مد نظر دارد و بر خرافات و اسطوره‌های قدیمی تکیه دارد.
- 2- اساس فرهنگ و افکار نویسنده از میراث ادب عربی و غیر عربی مانند میراث ادبی یونان، روم و مصر قدیم و حماسه‌هایی مانند "الیاد و ادیسه هومر" و اساطیر ملل مختلف شکل می‌گیرد. وی برای شکل دهی به دیدگاه خود تمام فرهنگ‌های مذکور را مطالعه می‌کند بی‌آنکه بر فرهنگ مادر او غلبه کنند.
- 3- پرورش عقلانیت کودک (باسوالاتی که در پایان نوشته‌ها در ذهن کودک ایجاد می‌شود و کودکان را به پیدا کردن پاسخ دعوت می‌کند) و آمادگی کودک برای ورود به عرصه جهانی شدن و حفظ میراث ملی و فرهنگی از مهم‌ترین درون مایه‌های آثار نبیل خلف می‌باشد.
- 4- از ویژگی‌های هنری ادبیات کودکان در آثار نبیل خلف، استفاده از زبان عصر (زبان تکنولوژی)، استفاده از اسطوره‌ها و استفاده از نماد گرایی به ویژه کاربرد اساطیر می‌توان برشمرد.

5- انواع اثر ادبی متداول: قصه، شعر، افسانه، داستان، داستان کوتاه، حکایت، تمثیل، لطیفه، نمایش نامه، فیلم نامه می‌باشد. نویسندگان در میان از میان این انواع به داستان، حکایت، نمایش نامه و شعر گرایش بیشتری دارد. و این چند قالب ادبی در آثار "نبیل خلف" بیشتر دیده می‌شود.

1-4- پیشینه تحقیق

در جریان جستجوی پیشینه تحقیق به پایان‌نامه‌ای با عنوان زیر برخورد کردیم

1- پایان‌نامه (ادبیات کودکان) راهنما دکتر "علی اکبر شعاری نژاد"، دانشجو "رضا شجری"

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تربیت مدرس 1370

بررسی و معرفی اجمالی تمام کوشش‌های عمده‌ای که از ابتدای پیدایش ادبیات کودک تا کنون در ایران صورت گرفته است به اضافه بررسی انواع و ویژگی‌های نظم و نثر کودکان و نقد چند اثر نمونه از نویسندگان و شاعران معروف، مباحث و مقولاتی هستند که در این رساله (به فراخور وقت و حجم آن) بدان پرداخته شده است. و منبع قابل استفاده‌ای در زمینه پیشینه ادبیات کودک در ایران بوده است

2- (أدب الطفل العربی الحدیث) راهنما دکتر "خضیر جعفر" مشاور: دکتر "نادر نظام" دانشجو

خانم "زهرا حسینی طالمی" دانشگاه علامه طباطبایی 1376.

این پایان‌نامه شامل 6 فصل است.

فصل اول: در راستای توجه اسلام به کودک، قبل از تولد، هنگام تولد، بعد از تولد و مسئولیت

ادب اسلامی و ادیب مسلمان سخن گفته است.

فصل دوم: مفهوم ادبیات، ادبیات کودک، محدوده آن و ادبیات کودک در جهان را شامل می‌-

شود. **فصل سوم:** در مورد روانشناسی کودک بحث می‌کند زیرا ادبیات بخصوص ادبیات کودک لازم

است از ویژگی‌های زبانی و رشد عقلی و لغوی کودک آگاهی داشته باشد و آن‌ها را رعایت کند.

فصل چهارم و پنجم: داستان و شعر به عنوان دو ماده اساسی و موثر در رشد و ذوق سلیم و کشف استعدادهای آنان می‌پردازد و قصه، رایج‌ترین نوع ادبیات است که قدرت تخیل را پرورش می‌دهد و کودک به آن علاقه نشان می‌دهد، زیرا جاذبه زیادی برایش دارد.

فصل ششم: بحث درباره تاثیر وسایل ارتباط جمعی به عنوان شاخه‌ای از ادبیات بر رشد کودکان است.

فصل 2 و 4 و 5 این پایان نامه در زمینه معرفی منابع راه‌گشای خوبی بود و از آن استفاده شد، اگرچه این تحقیق بسیار کلی بوده و ادبیات کودک را در کشور و منطقه‌ای بررسی نکرده است تفاوت تحقیق فوق با این پایان‌نامه در این است که در اینجا ادبیات کودک در کشور مصر بررسی می‌شود و روی ویژگی‌های محتوایی و اسلوبی آثار نبیل خلف کار به صورت مشروح بحث و بررسی صورت می‌گیرد.

3- پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت مدرس، با عنوان: بررسی بازنویسی متون ادب کهن فارسی برای کودکان در دهه هفتاد (برای گروه سنی ب و ج براساس فهرست شورای کتاب کودک) توسط دانشجو: "حنان محمد موسی عبد اللطیف طاحون" و به راهنمایی: "دکتر غلامحسین غلامحسین زاده" و مشاوره: "دکتر سعید بزرگ بیگدلی" در خرداد 1386 به نگارش در آمده است. در این پایان‌نامه:

در فصل اول، به معرفی ادبیات کودکان، اهداف، انواع و اصول آن، نیز به گروه‌های سنی مورد نظر پرداخته شده است. سپس معرفی بازنویسی و نیز انواع آن (از نظر شکل، موضوع و روش) صورت گرفته و زبان، منابع و فواید آن بیان گردیده و در پایان فصل از تاریخچه‌ی مختصر بازنویسی صحبت شده است.

بقیه فصول پایان‌نامه که به یکی از آثار کهن بازنویسی شده اختصاص یافته است، بر اساس تعداد داستان‌های کتاب‌های بازنویسی شده مربوط، به این سان مرتب شده است: